T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/427
KARAR NO : 2020/640
KARAR TR: 26.10.2020

ÖZET : Davacının taşınmazının Obruk Barajı inşaatı su birikimi nedeniyle, zarara uğranıldığı ileri sürülerek, uğranılan zararın tazminiistemiyle açılan davanın İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : M.P.
Vekili : Av. U.U.
Davalı : Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. F.K.

O L A Y : Davacıvekili dava dilekçesinde özetle; Çorum İli, Merkez İlçesi, Kumçelteği Köyü, 451 parselde kayıtlı tarla vasfındaki taşınmazın Obruk Barajının inşası çerçevesinde ifraz edilerek, 1863 ve 1864 parsel olmak üzere iki parsele bölündüğünü, daha sonra 1864 parselin kamulaştırılarak maliye hâzinesi adına tescil edildiğini, 1863 parsele her nedense kamulaştırma işlemi yapılmadığını, halen müvekkili davacıya ait olduğunu, 1863 nolu parselde bulunan taşınmazda Obruk Barajı yapımı inşaasından (1996-2002 tarihinden başlamak üzere) yaklaşık 15 yıl zirai üretim yapılamadığını, 20.3.2009 tarihli bilirkişi raporunda; 1863 parsel sayılı taşınmazın baraj göl aynasına sınır sınıra olduğu ve arazinin en uzak noktasında dahi taban suyu derinlik değerinin bitki kök bölgesindeki hava su dengesini hava aleyhine bozması ile arazi içerisinde ekili ürüne zarar vermesinden ve uzun yıllar içerisinde ise baraj suyunun bileşimindeki tuz miktarına bağlı olarak arazi toprağının tuzlulaşmasına sebep olacağından dolayı taşınmaz üzerinde bitkisel üretim yapılamayacağının tespit edildiğini, davacı tarafından Çorum 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2017/28 D.İş sayılı tespit dosyasındaki bilirkişi raporunda da 1863 nolu taşınmaz üzerinde bitkisel üretim yapılamayacağının tespitinin yapıldığını, müvekkilinin maliki olduğu 1863 nolu parseli 15 yılı aşkın süredir Obruk Barajı yapımı nedeniyle zirai üretim yapamadığından kazanç kaybına uğradığını ileri sürerek, geçmişe dönük uğramış olduğu zararın tazmini istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Çorum 4. Asliye Hukuk Mahkemesi 10.7.2018 gün ve E:2017/226, K:2018/178 sayı ile, davacının Çorum İli, Merkez İlçesi, Kumçelteği Köyü, 451 parselde kayıtlı ifraz sonucu 1863 ve 1864 taşınmaza davalının müdahalesi bulunup bulunmadığı, bulunuyor ise geçmişe dönük 15 yıllık uğramış olduğu zararın şimdilik 10.000,00-TL'sinin davalıdan tahsil edilip edilmeyeceği davasının Çorum Asliye Hukuk Mahkemesinin 2009/176 Esas ve 2010/79 karar sayılı kararı ile hükme bağlanmış olduğundan,HMK.nun 114/1-i ve 115/2 maddeleri gereğince dava şartı yokluğu anlaşılmış olup, davanın dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı davacı vekili tarafından istinaf isteminde bulunulmuştur.

Samsun Bölge Adliye, Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi: 8.2.2019 gün ve E:2018/1998, K:2019/271sayı ile, kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurundan doğan zararların gideriminde idari yargının görevli olduğu; görev sorunu, kamu düzenine ilişkin olup, açıkça veya hiç ileri sürülmese bile yargılamanın her aşamasında mahkemelerce kendiliğinden gözetileceği; mahkemece, yargı yolu bakımından görevsizlik nedeniyle dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken, yanılgılı gerekçe ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan, davacı vekilinin istinaf başvurusunun (kamu düzenine ilişkin bahsi geçen sebeple) kabulü ile, HMK'nun 353/1-a maddesi gereğince ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın yerel mahkemeye gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

ÇORUM 4. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ 8.4.2019 gün ve E:2019/71, K:2019/242 sayı ile, tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, Samsun Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi'nin 08/02/2019 tarih, 2018/1998 esas ve 20197271 karar sayılı ilamında belirtildiği üzere davacının davalı idarenin hizmet kusuruna dayandığı davalı Devlet Su İşleri Müdürlüğünün kamusal kurallar çerçevesinde faaliyet gösterdiği ve 2577 sayılı İYUK 2.maddesi çerçevesinde kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurunda doğan zararların gideriminde idari yargı görevli olduğundan, yargı yolu caiz olmadığından HMK 114/1 -b ve HMK 115/2 maddesi uyarınca davanın usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı davacı vekili tarafından istinaf isteminde bulunulmuştur.

Samsun Bölge Adliye, Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi 3.9.2019 gün ve E:2019/1648, K:2019/1557 sayı ile, somut olayda; davacı vekili salt vekalet ücreti yönünden istinaf isteminde bulunmuş olup, istinaf konusu edilen talep, miktar yönünden hükmün verildiği tarih itibarı ile öngörülen kesinlik sınırının altında olduğu; bu durumda, hüküm tarihi itibarı ile kesin olduğu yasada açıkça belirtilen bu karara karşı davacı taraf istinaf kanun yolu başvurusunda

bulunamayacağı gerekçesiyle; 6100 sayılı HMK'nun 346.maddesi gereğince, hüküm tarihi itibarı ile kesin olan karara ilişkin istinaf başvurusunda bulunan davacı vekilinin istinaf dilekçesinin reddine kesin olarak karar vermiştir.

Davacı vekili aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ÇORUM İDARE MAHKEMESİ'16.6.2020 gün ve E:2019/659 sayı ile, uyuşmazlık konusu olayda, Obruk Barajının yapımı esnasında davacının taşınmazının ifraz edilerek 1863 ve 1864 parsel olarak ikiye bölündüğü, 1864 parselin kamulaştırıldığı ancak 1863 parselin kamulaştırılmadığı, davanın temelinin kamulaştırılmayan bu parselde tarım yapılamadığından bahisle değer kaybının tahsili istemine dayandığı, nitekim dava dilekçesinde de, adli yargı yerinde dava açılmadan önce 15/07/2017 tarihli dilekçe ile taşınmazın kamulaştırılması veya taşınmazdaki değer kaybı ve diğer zararlar karşılığı tazminat ödenmesi istemiyle davalı idareye başvuru yapıldığının belirtildiği, somut olay ve mevzuat hükmü birlikte irdelendiğinde 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesi kapsamında bulunan ve maddenin uygulanmasıyla çözüme kavuşturulacak uyuşmazlığın, anılan Kanun maddesinin son fikrasının açık hükmü karşısında adli yargı yerinin görevine girdiği sonucuna varıldığı gerekçesiyle, görev uyuşmazlığının giderilmesi ve görevli yargı merciinin belirlenmesi için dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, dosya incelemesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Burhan ÜSTÜN'ün Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan26.10.2020 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, idari yargı dosyası ile birlikte adli yargı dosyası da temin edilmek sureti ile 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava,mülkiyeti davacıya ait olan Çorum İli, Merkez İlçesi, Kumçelteği Köyü, 451 ada, 1863 parselde baraj inşaatı su birikimi nedeniyle, zarara uğranıldığı ileri sürülerek, uğranılan zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu; özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Nitekim yukarıda belirtilen genel kabul doğrultusundaki Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 11.2.1959 günlü, E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararının, III. Bölümünde, "İstimlâksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara şümulü yoktur" denilmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, davacının maliki olduğu Çorum İli, Merkez İlçesi, Kumçelteği Köyü, 451 parselde kayıtlı "tarla" vasfında taşınmazın, Obruk Barajının İnşaası çerçevesinde ifraz edilerek, 1863 ve 1864 parsel olmak üzere iki parsele bölündüğü; daha sonra Obruk Barajı yapımı için 1864 parsel kamulaştırılarak Maliye Hazinesi adına tescil edildiği; 1863 parsel kamulaştırılmadığından, yapılan barajın da etkisiyle bitkisel üretimin yapılmayacağı nedeniyle oluştuğu önesürülen zararın tazmini istemiyle dava açıldığı anlaşılmıştır.

Olayda, Adli yargı yerinde açılan davada yapılan keşif sonucu hazırlanan Fen Bilirkişisi Raporunda "... 3. Dava konusu parsel kenarından toprak alınmak suretiyle kanal açılmış olup kanalda bulunan suyun kotu keşif tarihi itibari ile 508,796 metredir. Dava konusu parselin çeşitli yerlerinden ölçüm yapılmış olup en düşük kot 509,600 metre (kamulaştırma sınırına yakın) en yüksek kot ise 510,900 metredir..." denildiği; Teknik Bilirkişi Raporunda da "...Yeraltı su seviyesi yükselmesinden kaynaklı parselin kuzey ve doğu kısımlarında çoraklaşma ve bataklıklaşma gözlenmiştir.

Parselin kuzey ve doğu kısımlarında yani parselin yanındaki mevcut yol kenarında Fen Bilirkişinin raporunda da belirtiği gibi parsel içerisinde kepçe ile açılmış olan kanalda yapılan ölçümde taban suyu seviyesi 508,796 metre kotlarında olduğu tespit edilmiştir. Keşif günü itibarı ile barajdaki su seviyesi de 508,680 metredir ve baraj suyu maksimum su kotu olan 510,00 metre seviyelerine çıktığı vakit parselin büyük çoğunluğu sular altında kalacak ve su altında kalmayan kısımları ise taban su seviyesi yükseleceği için ekim yapılamayacaktır.

Ayrıca parselin kotunun 509,600 metre ile 510,900 metreler arasında değişiği tespit edilmiş olup bu seviyenin

Barajın Maksimum su seviyesinin(510,00 metre) çoğu yerinde altında olduğu ve taban suyu seviyesine çok yakın olduğu tespit edilmiştir. Barajda su seviyesinin yükselmesine bağlı olarak taban suyu seviyesinin zaman zaman (özellikle çeltik ekimi-dikimi zamanlarında) yükselmesi taşınmazda taban su seviyesini yükselterek tarıma elverişsiz hale gelmesine sebep olabileceği kanaatindeyim. Kaldı ki parsel daha önce ikiye bölünerek diğer yarısının yani 1864 parselin kamulaştırıldığı gerçeği de unutulmamalıdır.

Dava konusu parsele çeltik ekilmesi durumunda tahliye kanalları çalışmayacak ve parsel içerisinden su tahliye edilemeyecektir..." ibarelerine yer verildiği görülmekte ise de; gerek dava dilekçesinde, gerek davalı idarenin savunmasında, gerekse dosya içerisinde yer alan tüm yazışmalarda davalı idare tarafından dava konusu parsele fiilen el atıldığına ilişkin bir bilgiye ulaşılamadığı gibi; davacının isteminin de inşa edilen Obruk Barajı Göl alanından olumsuz etkilenen taşınmazından dolayı tazminat istemi olduğu görülmektedir.

Anayasanın 125 inci maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış olup, bununla birlikte idarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişinde nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurunun hizmetin kötü işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve bunun idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığında kuşku bulunmamaktadır.

Bu durumda davacının iddiaları ve dosyada bulunan bilirkişi raporları dikkate alınarak, davanın, idarenin görevinde olan kamu hizmetini yürüttüğü sıradaki eyleminden veya eylemsizliğinden doğan zararın giderilmesine yönelik olarak açıldığının kabulü gerekir.

Kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin; kamu yararına uygun şekilde işletilip işletilmediğinin; hizmet kusuru ya da başka bir nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde "idari dava türleri" arasında sayılan "idari işlem ve eylemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılacak tam yargı davası" kapsamında, idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

Belirtilen durum karşısında, davanın görüm ve çözümü idari yargı yerinin görevine girdiğinden, Çorum İdare Mahkemesinin 4.6.2020 gün ve E:2019/659 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Çorum İdare Mahkemesinin 4.6.2020 gün ve E:2019/659 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,26.10.2020 günündeOY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Burhan	Şükrü	Mehmet	Birol
ÜSTÜN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Bilal
TUNÇ	TOPUZ	ÇALIŞKAN